

הגדה של פסח

Passover Haggadah

ניסן התשע"ז • 4/2017 • 1020

משהו חדש קורה בדואר

בכוונה כדי לשמור על כבוד ההגדה המסורתית. היא עוצבה בידי הצייר אריה אלואיל, שנמנה עם הקבוצה המייסדת של קיבוץ "השומר הצעיר" והתמחה בכתיבה מסורתית ובציור של מוטיבים יהודיים. תצלומי ההגדה מאוסף הספרייה הלאומית, ירושלים. איורים באדיבות רות שפרלינג.

עין גב, תש"ד 1944 (התיישבות)

ב-1943 עם היוודע השואה, נערכה בעין גב הגדת פסח "שחורה". שנה לאחר מכן עיצב לודוויג שוורין (LUDWIG SCHWEIN), שהיה מקורב לחברי הקיבוץ, הגדת נחמה המעלה את הנוף של הקיבוץ: קבוצת חברים וילדים משקיפה על הקיבוץ מהר סוסיאט - ביטוי לתקווה למרות מלחמת העולם המשתוללת. תצלומי ההגדה: ארכיון עין גב; איורים באדיבות דורית בודקר וענת פוקס.

מוקי צור

חוקר ומחנך, חבר קיבוץ עין גב

כתב יחד עם יובל דניאלי את הספר "יוצאים בחודש האביב" (הגדות הפסח מן הקיבוץ), תשס"ד. שותף בעריכת ספרו של צבי שוע "היום אתה יוצא לארץ חדשה" (הטקסטים של ההגדה הקיבוצית), תשע"א-2011.

אבירים פז

מחבר הספר "יציאת מצרים - בימים ההם, בזמן הזה" (הגדות נדירות משנות ה-40), הוצאת מערכת דליה, תשע"ה.

שלושת בולי הסדרה מונפקים בגיליונות בולים שבראשם שוליים מקושטים. עיצוב השוליים מבוסס על ההגדה שבכל בול. עיצוב מעטפת היום הראשון מבוסס על הגדת הקיבוץ הארצי.

מאות רבות של הגדות פסח עוצבו בקיבוצים, בתנועות הקיבוציות, בהכשרות של חלוצים, בקבוצות נוער שהיו קשורות לתנועה הקיבוצית, ביחידות צבא עבריות שפעלו כיחידות ארץ-ישראליות בימי מלחמת העולם השנייה, בקרב קבוצות של עקורים באירופה אחרי המלחמה, בקרב מעפילים ארצה, בהגנה, בפלמ"ח ובצבא ההגנה לישראל.

הסדר הציבורי הגדול, שאליו כוונו ההגדות הללו, לא היה דומה לסדר האינטימי המשפחתי. הוא היה סדר ציבורי והזכיר יותר עלייה המונית לרגל, שהתקיימה בימי קדם. בסדר זה קראו פרקי תנ"ך הקשורים ליציאת מצרים, ונתנו ביטוי לדמותו של משה, שלא נזכר בהגדה המסורתית. משונדע על השואה, כלל הסדר פרק זיכור שעורר בכי.

הגדות פסח הפורצות את הנוסח המסורתי לא באו מתוך זלזול בסיפור יציאת מצרים. כותביהן הרגישו כי הם היו אלו שיצאו מהשעבוד ופורצים לעבר החירות. בסדר פסח הם ביטאו את האביב בטבע, את האהבה של שיר השירים ואת הסיפור האקטואלי, שאותו הם חיו. ההגדות כללו ספרות עברית ופרקים אקטואליים.

עם השנים שבו להגדה החדשה הרבה טקסטים מסורתיים, אך נותרו בה גם שירים, פרקי אביב, שיר השירים והסיפור התנ"כי של יציאת מצרים.

עורכי הטקסט בהגדות היו חברים בקבוצות השונות שערכו את הסדר ובהם מורים, סופרים ואנשי תרבות.

עם מאיירי ההגדות הבולטים נמנים ציירים ומאיירים נודעים שפעלו באמנות הישראלית, וציירים ומאיירים תושבי המקום. שלוש ההגדות שנבחרו מייצגות שלושה ערכים ציוניים: עלייה, ביטחון והתיישבות.

הקיבוץ הארצי, תש"ו 1944 (עלייה)

אברהם (טושק) אמרנט היה חבר קיבוץ מזרע, אמן ואיש אשכולות, שאת כל עבודתו האמנותית השאיר בקיבוץ. הוא קישט לסדר והיה בין מעצבי ההגדה שנקראה בכל קיבוץ הקיבוץ הארצי. בזיכרונותיו כתב "...כשחזר האביב, העם היהודי נמצא במצוקת השמדה בניכר, בארץ, מלחמה ואת רוח האדם מחזקת הכמיהה לגאולה וחירות". איורים באדיבות דליה חדשי.

פרקי פסח, ה"הגנה", תש"ח 1948 (ביטחון)

ההגדה נכתבה ונערכה בידי שירות התרבות של ה"הגנה" לחיילי ה"הגנה" במלחמת העצמאות. שמה הוא "לחג החירות" - פרקים למסיבות פסח, תשח". היא לא נקראת "הגדה"

Passover Haggadah

Hundreds of different Passover Haggadahs have been designed at kibbutzim, by kibbutz movements, pioneer trainings, youth groups tied to the kibbutz movement, in Hebrew military units that operated in Eretz Israel during WWII, by groups of those uprooted in Europe after the war, by Jews attempting to enter Eretz Israel illegally during the British Mandate, by the Haganah, the Palmach and the IDF.

These Haggadahs were geared toward large public Seders, which were very different than an intimate family Seder. These public Seders were more like the mass pilgrimages of ancient times. At the Seder, participants read biblical chapters related to the exodus from Egypt and discussed Moses, who is not mentioned in the traditional Haggadah. When the Holocaust became known, a heart wrenching memorial prayer was added to the Seder.

These non-traditional Haggadahs meant no disrespect to the story of the exodus from Egypt. Their authors felt that they were the ones who had been enslaved and were going forth into freedom. At the Passover Seder they expressed the spring, the love in the Song of Songs and the story of their times, which they had lived through personally. These Haggadahs included Hebrew literature and chapters on current events.

Over the years, many traditional texts were brought back into the Haggadahs, but they continued to include poems, chapters on spring, the Song of Songs and the biblical story of the exodus from Egypt.

The editors of the texts in these Haggadahs were members of the various groups that conducted the Seders, including teachers, authors and cultural figures. Some of the most well known Israeli and local artists and illustrators contributed illustrations to the Haggadahs. The three Haggadahs featured on the stamps represent three Zionist values: security, Aliyah and settlement.

The Kibbutz Artzi Federation, 1944 (Aliyah)

Avraham (Tushek) Amarent was a member of Kibbutz Mizra, an artist and a scholar. He bequeathed all of his artistic works to his kibbutz. He decorated for the Seder and was among the designers of the Haggadah that was used by all the Kibbutz Artzi Federation kibbutzim. He wrote in his memoirs: "... when the spring returned, the Jewish people were in danger of being annihilated in the diaspora, Eretz Israel was at war and the human spirit reinforced the longing for salvation and freedom". Illustration courtesy of Dalia Hadshi.

Pirkei Pesach (Passover Chapters), Haganah, 1948 (security)

This Haggadah was written and edited by the Haganah cultural service for Haganah soldiers during Israel's War of Independence. It was titled: For the Festival of Freedom – Chapters for Passover Parties, 1948. It was purposely not called a Haggadah in order to preserve the honor of the traditional Haggadah.

חומת אירוע להופעת הבולים SPECIAL CANCELLATION

It was designed by artist Arie Allweil, one of the founders of the Hashomer Hatzair kibbutzim who specialized in traditional script and painting Jewish motifs. Photos of the Haggadah from the National Library collection, Jerusalem.

Illustrations courtesy of Ruth Sperling.

Kibbutz Ein Gev, 1944 (settlement)

In 1943, when the Holocaust became known, a "black" Haggadah was prepared at Ein Gev. A year later Ludwig Schwerin, who was close to the members of the kibbutz, designed a Haggadah of consolation featuring a view of the kibbutz: a group of members and children overlooking the kibbutz from Mount Sussita – an expression of hope despite the ongoing world war. Photos of the Haggadah: Ein Gev archive; illustrations courtesy of Dorit Bodker and Anat Fuchs.

Muki Tsur

Researcher and educator, member of Kibbutz Ein Gev. Co-wrote with Yuval Danieli the book "Leaving in the Month of Spring" (Passover Haggadahs from the kibbutz), 2004.

Co-edited the book by Zvi Shuah "Today you Leave for a New Land" (texts from the Kibbutz Haggadah), 2011.

Aviram Paz

Author of the book "The Exodus from Egypt – Then and Now" (rare Haggadahs from the 1940's), Maarechet Publishing House, Kibbutz Dalia, 2015.

The three stamps in the series are issued in stamp sheets with decorated margins. The margin designs are based on the Haggadah featured in each stamp.

The FDC design is based on the Kibbutz Artzi Haggadah.

השירות הבולאי - טל: 076-8873933
שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 6108101
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933
Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 6108101 12
www.israelpost.co.il * e-mail: philserv@postil.com

Issue:	אפריל 2017 April	הנפקה:
Stamp Size (mm):	40 ר / 30 ג H	מידת הבול (מ"מ):
Plate:	1053, 1054, 1055	לוח:
Stamps per Sheet:	8	בולים בגיליון:
Tabs per Sheet:	4	שבילים בגיליון:
Method of printing:	אופסט Offset	שיטת הדפסה:
Security mark:	מיקרוטקסט Microtext	סימון אבטחה:
Printer:	Cartor Security Printing, France	דפוס: